

Talouden toteutumaraportti tammi-syyskuulta ja ennuste loppuvuoden kehityksestä

Kaupunginhallitus 09.11.2021 § 437
100/02.02.02/2021

Valmistelija Talousjohtaja Heli Lähteenmäki

Naantalissa on siirrytty vuoden 2021 alusta kvartaaleittain tehtäviin ennusteisiin, jotka viedään myös valtuustolle tiedoksi. Käsillä on siis vuoden 2021 viimeinen ennuste, jossa jo suunnat loppuvuodelle ovat melko selvät. Ennusteen pohjana ovat syyskuun lopun toteutumatiiedot sekä arviot loppuvuoden todennäköisestä kehityksestä. Ennusteeseen, kuten aina tulevaisuuden arviointiin, sisältyy epävarmuustekijöitä.

Liitteessä on koko kaupungin talouden toteutumatiiedot syyskuun lopussa, ennuste loppuvuoden kehityksestä sekä toimialajohtajien katsaukset.

Liite B1, KH 9.11.2021

Erillisenä liitteenä on raportti verotulotilityksistä tammi-lokakuulta.

Liite B2, KH 9.11.2021

Yleistä

Vuoden 2021 jälkipuoliskolla koronapandemian aktiivinen vaihe on rokotuskattavuuden nousun myötä väistynyt ja yhteiskunta on avautunut. Talous on vahvassa kasvussa patoutuneen kysynnän purkaantuessa kulutukseen. Eri toimialoja pandemia on kohdellut eri tavoin, mutta pahiten kärsineet ravintola- ja matkailuala ovat alkaneet elpyä. Työvoimapulasta on tullut kasvua rajoittava tekijä useilla aloilla, samoin maailmanlaajuinen komponenttipula on joillakin aloilla tullut pullonkaulaksi. Pandemian jälkihoito jatkuu, se näkyy useissa sosiaali- ja terveystaloudissa että sivistystaloudissa.

Talouden näkymät yleisesti ottaen ovat positiiviset, talouden ennustetaan kasvavan vuonna 2021 ja 2022. Inflaatio nostaa hintoja runsaan elvytyksen seurauksena samoin kun kysynnän ollessa kovaa.

Toimintatuotot

Ennusteen toimintatulot ylittävät talousarvion 4,6 milj. euroa. Tonttikauppa on käynyt ennätyksellisen hyvin, talousarvion tavoite on ylittynyt syyskuun lopussa jo lähes 100%. Lokakuussa on tehty vielä yksi iso tonttikauppa, joka nostaa ennustetta. Vuokratuottojen jääminen talousarviosta vähentää kuitenkin muiden tuottojen ylitystä. Toinen reilusti talousarvion ylittävä erä on tuet ja avustukset. Niissä on mukana OKM:n jakamat sivistystoimen avustukset sekä suoriin koronapandemiasta johtuviin kustannuksiin myönnettävät avustukset. Näistä avustuksista on mukana ennusteessa tammi-elokuulta haetut avustukset, loppuvuoden avustukset ennusteen luvuista puuttuvat. Avustuksen määrä on sidoksissa loppuvuonna tehtävän testauksen ja rokotusten määrään.

Maksutuotot ylittyvät hieman johtuen asiakasmaksulain tuomista rakenteellisista muutoksista: aiemmin ulkopuolisen palveluntuottajan suoraan asiakkaalta perimiä omavastuuosuuksia laskutetaan jatkossa kaupungin toimesta. Ulkopuolinen palveluntuottaja laskuttaa kaupunkia asiakasmaksulain tuoman muutoksen johdosta bruttosummalla ko. palvelusta aiemman nettokustannuksen sijaan.

Koronapandemialla on ollut vaikutusta usean toimialan tuloihin. Myyntituottojen ennakoidaan jäävän hieman alle talousarvion.

Toimintakulut

Ennusteen toimintakulut ovat ylittämässä talousarvion 3,6 milj. euroa. Tammi-syyskuun perusteella laadittu henkilöstömenoennuste koko kaupungin tasolla näyttää siltä, että henkilöstömenot ylittyvät 1,5 milj. euroa. Sosiaali- ja terveystoimessa on paineita mm. koronasta johtuvista toimenpiteistä sekä sijaiskustannuksissa, ja sivistyspalveluissa hankerahoilla on palkattu henkilökuntaa. Muiden toimialojen osalta tässä vaiheessa vuotta kehitys näyttää lähes talousarvion mukaiselta.

Ostopalveluissa suurimmat ylitykset ennustetaan olevan sosiaali- ja terveystoimissa, jossa koronapandemiasta aiheutuvat testauskustannukset ylittävät talousarvion. Lisäksi useissa muissa palveluissa näkyy koronan jälkihoidon vaikutuksia. Joukkoliikenne kärsii edelleen pandemian vaikutuksista, mutta valtio on korpensoinut joukkoliikenteen tulomenetyksiä koronatuella.

Erikoissairaanhoidon on ennustettu toteutuvan 1,0 milj. euroa alle talousarvion, koska syyskuun lopun toteutuma on reilusti alle keskimääräisen toteutumaprosentin. Tosin lähetteiden määrä erikoissairaanhoidon on ollut kasvussa koko vuoden.

Aineiden ja tarvikkeiden ostossa ei ole suurta poikkeamaa, vaikka mm. koronapandemiasta johtuva suojaus osassa palveluista jatkuu.

Sosiaali- ja terveystoimen avustuksissa on myös ylityspainetta. Muissa kuluissa näkyy sosiaali- ja terveystoimen lisäkustannus pandemiavastaanoton vuokrasta.

Toimintakate

Toimintakate on ennusteessa -105,6 milj. euroa, joka on 1,0 milj. euroa parempi kuin talousarviossa.

Verotulot ja valtionosuudet

Viimeisin verotuloennuste julkaistiin syyskuun lopulla. Verotulojen toteutumaennuste on 4,6 milj. euroa parempi kuin talousarviossa. Talousarviota 2021 laadittaessa talouden näkymät olivat sumuiset koronapandemian vuoksi, ja verotulojen kehitys arvioitiin hyvin varovaisesti. Huomattavaa verotulokehityksessä on kuitenkin se, että kunnallisverotulot kasvavat vain 0,4% viime vuoteen verrattuna. Vuoden 2020 kunnallisverotuloissa oli mukana reilut 2 milj. euroa vuodelta 2019 tilittämättömiä verotuloja, ja kunnallisveron kasvu oli silloin peräti 6,2%. Vuoden 2021 verotulojen kasvu tulee pääosin yhteisöverosta, jota kunnat saavat vielä kuluvana vuonna 10 %-yksikköä suuremman osuuden kuin normaalina vuonna valtion koronatukena.

Kiinteistöverotulo on tasaista, vaikka sen tilitysrytmi muuttui vuonna 2020 ja vuoden 2020 kiinteistöverotuloista osa tilitettiin kunnille vasta vuoden 2021 alkupuolella. Tämä rytmin vaihdos jäänee pysyväksi eli jatkossakin noin 10% verovuoden kiinteistöverotuloista tilitetään kunnille vasta seuraavana vuonna.

Kaupungin verotilitysraportti tammi-lokakuulta on erillisenä liitteenä.

Talousarviossa 2021 valtionosuuden määräksi on arvioitu 12,4 milj. euroa ja verokompensaatioiden määräksi 6,3 milj. euroa eli yhteensä 18,7 milj. euroa. Valtionosuuksien toteutumaan perustuen on arvioitu valtionosuuksien hieman ylittyvän.

Vuosikate

Vuosikate ennusteessa on 14,6 milj. euroa, joka on 5,8 milj. euroa parempi kuin talousarviossa.

Rahoituserät

Rahoituserät ovat pääosin talousarvion mukaiset. Muut rahoitustuotot sisältävät mm. kertaluonteisia osinkotuottoja, joiden määrä loppuvuonna ei enää muutu.

Poistot

Tammi-syyskuun poistolaskelman mukaan poistojen kokonaistaso nousee hieman talousarviota suuremmaksi. Arvio ylityksestä on tässä vaiheessa vuotta 0,4 milj. euroa. Investointien aktivointirytmissä on kuluvana vuonna tapahtunut muutos: aiemmin valmistuneet hankkeet on aktivoitu aina vuoden vaihteessa, ja poistot ovat näistä alkaneet pyöriä seuraavan vuoden tammikuussa. Nyt investoinnit tulee aktivoida niiden valmistumisajankohtana, ja poistot lähtevät pyörimään valmistumista seuraavan kuukauden alusta.

Taseen eristä, joista tehdään menojäännöspoistoja, tullaan tilinpäätöksessä poistamaan pieniä jäännösarvoja kokonaan kertapoistona. Menojäännöspoistot poistuvat pienistä summista hyvin hitaasti, ja pitkäaikaisia pieniä summia on jäljellä tasearvoina, vaikka ko. investointi on saatettu tehdä jo uudestaan.

Kaupunginhallitus hyväksyy tehtävät kertapoistot ennen tilinpäätöksen laadintaa.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos on laskelmassa +5,1 milj. euroa, ja alijäämä +5,2 milj. euroa, muutos talousarvioon nähden molemmissa +5,5 milj. euroa. Suurin tekijä hyvään tulokseen on verotulojen huomattava kasvu talousarvioon verrattuna.

Tarvittavia tai mahdollisia tilinpäätössiirtoja harkitaan tilinpäätöksen lopullisten lukujen selvittyä.

Investoinnit

Toimialojen alkuvuoden arvion mukaan investoinnit toteutuvat pääosin talousarvion mukaisesti.

Asuntomessujen parkkipaikan rakentaminen Luolalaan ei toteudu TA21 suunnitelman mukaisena investointina vaan vuokratuluna vuonna 2022. Näin ollen vuoden 2021 investointimäärärahaa jää käyttämättä 0,25 milj. euroa. Toisaalta osaan hankkeista on jouduttu hakemaan lisämäärärahaa vuoden aikana.

Investointimenojen toteutumaprosentti on syyskuun lopussa 58,8%, joten loppuvuosi tulee olemaan hyvin vilkas, jotta kaikki investoinnit saadaan toteutettua.

Lainamäärän kehitys

Mikäli talousarvio toteutuisi alkuperäisen suunnitelman mukaisesti, lainamäärä lisääntyisi vuoden aikana 7,9 milj. euroa ja se olisi vuoden lopussa 22,9 milj. euroa. Lopullisen lainamäärän määrittelee vuosikatteen taso sekä investointien lopullinen toteutuma. Todennäköisesti lainamäärä jää reilusti alle talousarvion, ja nykyisen ennusteen luvuilla lainamäärä kasvaa n. 2,2 milj. euroa tilinpäätökseen 2020 verrattuna.

Muita tunnuslukuja:

Väestökehitys

Väestön kehitys tammi-syyskuussa on ollut +50 henkilöä. Luonnollinen väestönlisäys on kroonisesti miinusmerkkinen, -48 henkilöä. Kuntien välinen nettomuutto on positiivinen, +60 henkilöä. Nettomaahanmuutto on myös positiivinen, +36 henkilöä. Tarkemmat kuukausikohtaiset muutokset löytyvät alla olevasta taulukosta:

Kuukausi- muutos	Luonnollinen väestönlisäys	Kuntien välinen tulomuutto	Kuntien välinen lähtömuutto	Kuntien välinen nettomuutto	Maahan- muutto Suomeen	Maasta- muutto Suomesta	Kokonais- netto- muutto	Väestön- lisäys	Väkiluvun korjaus	Kokonais- muutos
2021M01*	-9	80	80	0	4	0	4	-5	2	-3
2021M02*	-7	79	60	19	2	1	20	13	1	14
2021M03*	-8	92	68	24	2	1	25	17	0	17
2021M04*	4	80	91	-11	0	1	-12	-8	0	-8
2021M05*	-16	95	88	7	4	1	10	-6	0	-6
2021M06*	0	138	96	42	11	1	52	52	0	52
2021M07*	-6	131	104	27	12	0	39	33	0	33
2021M08*	-2	83	128	-45	5	3	-43	-45	-1	-46
2021M09*	-4	102	105	-3	6	2	1	-3	0	-3
Yhteensä	-48	880	820	60	46	10	96	48	2	50

Lähde: Tilastokeskus

Työllisyyskehitys

Koronaepidemian johdosta työllisyystilanne heikentyi merkittävästi ja vaikutukset näkyvät edelleen. Yleinen työttömyyden trendi on ollut pääasiassa laskeva vuoden 2020 kesän jälkeen ja elokuussa 2021 työttömyysaste oli alhaisempi kuin kertaakaan helmikuun 2020 jälkeen.

Naantalin työttömyysaste oli elokuun 2021 lopussa 7,3 % (vuotta aiemmin 10,0 %). Samaan aikaan lomautettuja oli 68 (vuotta aiemmin 239) ja alle 25-vuotiaita työttömiä 66 (vuotta aiemmin 111). Pitkäaikaistyöttömien määrä taas on kasvanut lähes jatkuvasti helmikuusta 2020 alkaen, joskin

elokuussa 2021 kasvu taittui laskuun. Elokuun 2021 lopussa pitkäaikaistyöttömiä oli 225 (vuotta aiemmin 161). Työvoiman kysyntä on viime aikoina vilkastunut ja lomautusten määrä on laskenut merkittävästi, mikä on vaikuttanut positiivisesti yleiseen työllisyystilanteeseen ja haasteeksi onkin muodostunut työvoiman saatavuus. Työmarkkinoiden positiiviset muutokset heijastuvat pitkäaikaistyöttömyyteen yleensä viiveellä.

Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus merkitsee tiedoksi talousarvion toteutumaportin sekä ennusteen, ja lähettää ne valtuustolle tiedoksi.
Päätösehdotus	Merkittiin, että talousjohtaja Heli Lähtenmäki oli läsnä kokouksessa asiantuntijana tämän asian käsittelyn ajan. Merkittiin, että henkilökunnan edustaja Katja Mäntylä oli läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyn ajan.
Päätös	Kaupunginjohtajan ehdotus hyväksyttiin.